

“Yani, ihata edilen cüz'iyat ve küll ve külliyatın içinde bulunan fertler ve tohumlar ve çekirdeklerin, ihata eden büyük külliyata nisbetleri, güya küçücük nümune ve gayet ince yazıyla çok küçük kıtada yazılmış...” İzah eder misiniz?

"Yani, ihata edilen cüz'iyat ve küll ve külliyatın içinde bulunan fertler ve tohumlar ve çekirdeklerin, ihata eden büyük külliyata nisbetleri, güya küçücük nümune ve gayet ince yazıyla çok küçük kıtada yazılmış aynı küll ve külliyatın misalleridir. Öyleyse, ihata eden külliyat, o cüz'iyat Hâlıkının kabzasında ve tamamen tasarrufunda bulunmak lâzımdır. Tâ, ilminin mizanlarıyla ve ince kalemleriyle o büyük muhitin kitabını, o çok küçücük yüzer kıtalarda, defterlerde derc edebilsin."(1)

Tohumlar, kainatın genelinden ve külli unsurlarından süzülüp ve sağılıp yaratılan harika birer mucize sanattırlar. Kainatın genelinde ve külli unsurlarında, büyük ve azamete yazılmış tevhide yazılar ve tecelliler, çekirdek ve tohumda daha küçük ve daha ince bir yazı ve tecelli ile yazılmıştır. Bir çeşit, **çekirdek** ve **tohumlar** kainatın bir küçük numunesi, bir küçük modeli gibi harika sanatlara mazhar olmuştur.

Öyle ise kainatın Rabbi kim ise, aynı şekilde çekirdek ve tohumların da Rabbi O'dur. Kainatı hangi isim ve sıfatlar kuşatmış ise, aynı isim ve sıfatlar çekirdek ve tohumları da kuşatmıştır. Kainatta hangi isim ve sıfatlar işleyip icra ediyor ise, aynı isim ve sıfatlar çekirdek ve tohumlarda da işleyip icra ediyorlar.

Çekirdek ve tohumlar da aynı şekilde kainatın Rabbini tavsif ediyor. Yani çekirdekteki o muazzam, ince ve latif yazılar; ancak bütün kainatı kuşatan muhit sıfatlar ve isimlerle çizilebilir. Öyle ise sanat ve eser noktasından, kainat nasıl çekirdek ve tohumları kuşatmış ise, aynı şekilde çekirdek ve tohumlar da kainatı kuşatmıştır. Her ikisini külliyet ile kuşatan ise; Allah'ın isim ve sıfatlarıdır.

(1) bk. [Şualar, On Beşinci Şua.](#)